

Іванов Дмитро Вадимович

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти

Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Агарков Олег Анатолійович

доктор політичних наук, професор,

професор кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ВОЛЬОВІ СТРАТЕГІЇ У ДИСТАНЦІЙНОМУ НАВЧАННІ

Дистанційне навчання є важливою тенденцією в умовах військового стану в Україні. Це гнучкий спосіб навчання, оскільки він дозволяє студентам досягати цілі з різних сфер одночасно. Незважаючи на значні зміни за останні десятиліття, дистанційне навчання все ще розглядається як набір визначальних елементів. В дистанційному навчанні існує розрив між викладачем та студентом протягом більшої частини навчального процесу, та використанням освітніх медіа для подолання цього розриву.

Ці два елементи сприяють формуванню навчання, яке радикально відрізняється від традиційного навчання, оскільки студент повністю відповідає за свій процес навчання. У цьому автономному, саморегульованому навчальному середовищі передбачається, що люди здатні планувати, організовувати, контролювати та оцінювати свою роботу. У цьому відношенні мотивація є ключовим питанням, оскільки вона дає змогу студенту долати різноманітні виклики та досягати своїх цілей. У результаті дослідники звернули певну увагу на роль мотивації в дистанційному навчанні.

Теоретичні концептуалізації та емпіричні дослідження описують мотивацію як дуже потужну силу, яка визначає, чи будуть досягнуті цілі навчання. Однак мотивація не повністю пояснює дії людини. Зокрема, коли під час процесу навчання виникають перешкоди та відволікання, мотиваційна підтримка може бути недостатньою для вирішення проблем. У цих випадках необхідна додаткова змінна, спеціально спрямована на подолання мотиваційних коливань: воля, яка визначається як «...тенденція зберігати зосередженість і зусилля на досягненні цілей, незважаючи на потенційні відволікання» [4, С.229]. Тоді як мотивація ініціює і спрямовує дії, воля підтримує курс дій, коли виникають перешкоди. Особливу природу волі можна проілюструвати м'язом або резервним генератором, який починає працювати, коли основне джерело енергії, мотивація, втрачає силу.

Воля є важливим елементом дистанційного навчання. Студент дистанційної освіти стикається з багатьма суперечливими обов'язками, що може поставити під загрозу його/її мотивацію до навчання. Щоб впоратися зі

зниженою мотивацією, можна застосувати вольові стратегії, такі як контроль негативних емоцій, викликаних важким робочим навантаженням, або сімейним стресом.

На жаль, дотепер дослідження дистанційної освіти зосереджувались виключно на мотиваційних аспектах навчання; тоді як фактична фаза, яка передбачає використання вольових стратегій, була знехтувана. Не тільки дослідники можуть отримати вигоду від розуміння цього відносно невідомого обсягу робіт, але й практики. На основі глибокої теоретичної основи можна вивести стратегії, які спрямовані на подолання типових проблем студентів дистанційної освіти. Наступний розділ представляє таку теоретичну основу та обговорює її важливість для дистанційної освіти. Т. Андерсон критикує, що дослідження дистанційної освіти ще не прояснили афективні компоненти студентів та залишили поза увагою важливі компоненти, такі як воля [1, с. 235-249].

Відносну складність процесів вольового контролю можна зменшити, посилаючись на метафору «воля як керманіч», яка базується на основних теоретичних моделях, таких як теорія контролю дії, увагу до дії і на більш пізніх концепціях, таких як мета-модель волі, а також компенсаторна модель мотивації та волі [5, с. 315-327]. Метафора «воля як керманіч» описує баланс мотиваційних, когнітивних і емоційних процесів студентів із загальною метою безпечного проходження складних дій. Інструменти, які допомагають у виконанні цих завдань, були описані як стратегії контролю дії і містять наступне [7; 8]:

- вибірккову увагу. Вона також називається «захисною функцією волі», яка захищає поточний намір шляхом гальмування обробки інформації про конкуруючі тенденції дії;

- контроль кодування. Він полегшує захисну функцію волі шляхом вибіркового кодування тих ознак вхідного стимулу, які пов'язані з поточним наміром, і ігноруванням несуттєвих ознак;

- контроль емоцій. Управління емоційними станами дозволяє підтримувати поточні наміри, і мінімізувати ті, які можуть йому нашкодити;

- контроль мотивації. Підтримання та відновлення актуальності поточного наміру, особливо коли сила початкової тенденції не є сильною;

- контроль навколишнього середовища. Створення середовища, у якому немає неконтрольованих факторів, які відволікають і прийняття соціальних зобов'язань;

- економна обробка інформації. Знати, коли зупинитися, судити про те, скільки інформації достатньо, і приймати рішення, які підтримують активну поведінку для підтримки поточних намірів.

Ефективність використання стратегій контролю дій була підтверджена в багатьох дослідженнях у різноманітних середовищах зміни поведінки [7], а також в освітніх умовах [4]. Незважаючи на те, що стратегії контролю за діями здаються дуже актуальними для дистанційної освіти, поки що в цій сфері мало зроблено.

Затримка задоволення – це явище відноситься до намірів індивідів відкласти безпосередні доступні винагороди, щоб отримати більші винагороди пізніше [2]. Успішне навчання з дистанційної освіти вимагає збалансування кількох, часто суперечливих обов'язків протягом тривалого періоду часу. Зокрема, поради навчатися у вихідні або у вечірні години може бути складно, коли члени сім'ї чи друзі висувають соціальні вимоги, які забезпечують негайну винагороду (наприклад, емоційне благополуччя). Таким чином, зосередження на навчальному завданні може бути пов'язане з менш позитивними почуттями та вимагає вольових дій. У цих випадках вольова стратегія контролю емоцій може бути корисною, оскільки вона допомагає людині заспокоїтися, коли відчуває почуття нудьги [3]. Існують емпіричні дані, які вказують на те, що використання вольових стратегій пов'язане зі зменшенням затримки задоволення, збільшенням зусиль і кращим розподілом часу та навчання [2].

Правомірно припустити, що студенти, які навчаються дистанційно, можуть не знати про вольові стратегії, оскільки вони тимчасово перебувають поза формальним, академічним середовищем [9]. Більше того, студенти не мають можливості дослідити, або оцінити свої компетенції, щоб мати справу з конфліктними ролями, або зіткнутися з відволікаючими факторами, що може призвести до зниження мотивації. Дослідження показали, що коли студентам доводиться працювати в незнайомому контексті, багато з них стурбовані своєю здатністю справлятися з технічними, організаційними та соціальними проблемами [11]. Крім того, неадекватна оцінка своїх вольових навичок може бути пов'язана з переоцінкою своїх здібностей [6]. Студенти, які рідше використовують вольові стратегії, зволікають частіше, ніж студенти, які використовують їх частіше. Тому важливо, щоб студенти усвідомлювали свої можливості для ефективного застосування вольових стратегій у конкретному контексті. Роблячи це, студенти можуть покращити свою здатність регулювати та контролювати свою навчальну поведінку під час виконання різних завдань, і це може призвести до більш реалістичної самооцінки своїх слабких і сильних сторін і до меншого прокрастинації [10].

Список використаної літератури:

1. Anderson T. A second look at learning sciences, classroom, and technology: Issues of implementation: Making it work in the real world. In T. M. Duffy, J. R. Kirkley (Eds.). *Learner-centered theory and practice in distance education*. Mahwah, NJ: Erlbaum. 2004. P. 235-249.
2. Bembenutty H., Karabenick S. A. Academic delay of gratification. *Learning and Individual Differences*. 1998. № 10(4). P. 329-346.
3. Brophy J. *Motivating students to learn*. London: Routledge. 2004.
4. Corno L. Volitional aspects of self-regulated learning. In B. J. Zimmerman, D. H. Schunk (Eds.). *Self-regulated learning and academic achievement. Theoretical perspectives*. Mahwah, NJ: Erlbaum. 2001. P. 191-226.

5. Kehr H. M. Implicit/explicit motive discrepancies and volitional depletion among managers. *Personality and Social Psychology Bulletin*. 2004. № 30. P. 315-327.
6. Kruger J., Dunning D. Unskilled and unaware of it: How difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessments. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1999. № 77(6). P. 1121-1134.
7. Kuhl J., Kraska K. Self-regulation and metamotivation: Computational mechanism, development and assessment. In R. Kanfer, P. L. Ackermann, R. Cudeck (Eds.). *Abilities, motivation and methodology. The Minnesota Symposium on Learning and Individual Differences*. Hillsdale, NJ: Erlbaum. 1989. P. 343-374.
8. Kuhl J., Fuhrmann A. Decomposing self-regulation and self-control: The volitional components inventory. In J. Heckhausen, C. S. Dweck (Eds.). *Motivation and self-regulation across the life span*. Cambridge : Cambridge University Press, 1998. P. 15-49.
9. Semmar Y. Distance learners and academic achievement: The roles of self-efficacy, self-regulation and motivation. *Journal of Adult and Continunig Education*. 2006. № 12(2). P. 244-256.
10. Thiede K. W., Anderson, M. C., Therriault D. Accuracy of metacognitive monitoring affects learning of texts. *Journal of Educational Psychology*. 2003. № 95(1). P.66-73.
11. Whipp J. L., Chiarelli S. Self-regulation in a web-based course: A case study. *Educational Technology Research and Development*. 2004. № 52(4). P. 5-22.

Кравченко Вікторія Сергіївна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Пріснякова Людмила Макарівна

кандидат психологічних наук, доцент,
завідувач кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ У КУРСАНТІВ ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Сучасні умови діяльності пов'язані з рядом особливостей, які ставлять високі вимоги до індивідуально-психологічних властивостей і функцій організму. Інтенсифікація життя, соціально-політичні зміни, які відбуваються в Україні сьогодні, висувають до працівників та здобувачів вищої освіти більш